

Република Србија
ГРАД ВРАЊЕ
Савет за управљање миграцијама
и трајна решења

Локални акциони план

**За унапређење положаја миграната у
граду Врању за период 2021 - 2025. година**

Врање, јануар 2021

САДРЖАЈ

УВОД	3
Уводна реч градоначелника града Врања, др Слободана Миленковића	3
Шта је Локални акциони план за унапређење положаја миграната	4
Захвалност учесницима у процесу локалног акционог планирања	7
Резиме/ Сажетак	9
ПОГЛАВЉЕ 1. Основни подаци о граду Врању	12
ПОГЛАВЉЕ 2. ПОДАЦИ О МИГРАНТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ВРАЊА	19
ПОГЛАВЉЕ 3. Анализа ситуације и закључци	23
ПОГЛАВЉЕ 4. Приоритетне групе	29
ПОГЛАВЉЕ 5. Општи и специфични циљеви	30
ПОГЛАВЉЕ 6. Активности	31
ПОГЛАВЉЕ 7. Ресурси/ буџет	39
ПОГЛАВЉЕ 8. Аранжмани за примену	39
ПОГЛАВЉЕ 9. ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ	41

УВОД

Уводна реч градоначелника Врања, др Слободана Миленковића

Град Врање има 83.524 становника и у њему тренутно борави и 1.800 интерно расељених и 24 избеглих лица, као и значајан број повратника. Међу интерно расељеним лицима и повратницима је велики број социјално рањивих група (стара лица, самохране мајке, особе с инвалидитетом, вишечлане и вишегенерацијске породице, породице са убијеним или киднапованим чланом, породице са децом ометеном у развоју) којима је потребна помоћ у обезбеђивању адекватног смештаја и запослења.

Град Врање већ годинама улаже напоре да, што је могуће више, помогне решење проблема миграната. Град Врање овом приликом приступа изради Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната, како би се сагледала нова ситуација и потребе, ангажовале све заинтересоване стране и испланирали начини подршке овима групама наших суграђана.

Изражавамо своју спремност да реализујемо планове и пројекте којима се бави Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у току планираног временског периода, како би се смањило њихово свеукупно друштвено сиромаштво и повећао ниво социјалне интеграције у живот локалне заједнице.

Градоначелник града Врања
др Слободан Миленковић

Шта је Локални акциони план за унапређење положаја миграната

Локални акциони план за унапређење положаја миграната представља план акције за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији, тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса. У оквиру овог документа, под избеглим и интерно расељеним лицима подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса.

Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица**¹ је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила своју државу и не може, или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. год. проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу.

Статус избеглице у Републици Србији, Комесаријат за избеглице и миграције признаје у складу са Законом о избеглицама („Службени гласник РС”, број 18/92, „Службени лист СРЈ”, број 42/02 - СУС и „Службени гласник РС”, број 30/10).

Интерно расељена лица² су она које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотрес, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН, и даље их штите национални закони, међународно хуманитарно право и међународни правни акти у области људских права.

Повратници по основу Споразума о реадмисији³ су лица која су добровољно или присилно враћена из држава у којима су неосновано боравила (одбијен захтев за азил, истекла виза) у земље порекла, на основу потписаног споразума о реадмисији између Европске заједнице и Републике Србије.

Споразум између Републике Србије и Европске уније о реадмисији лица која незаконито бораве који је ступио на снагу 01. јануара 2008. године уговорне стране су регулисале процедуру повратка особа које не испуњавају или више не испуњавају услове за улазак или боравак на територији државе уговорнице.

Спречавање нелегалних миграција и прихват и интеграција повратника по основу споразума о реадмисији су један од улова за стављање Републике Србије на Белу шенген листу.

У циљу испуњавања својих обавеза Влада Републике Србије усвојила је Стратегију реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији 13. фебруара 2009. године („Службени гласник РС”, број 15/09). Усвојен је и Акциони план за спровођење Стратегије реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији за период 2009. и 2010. године.

¹ (<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

² (http://www.articleword.org/index.php/Displaced_person)

³ http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/predlozi_zakona/3118-12Lat.pdf

Тражиоци азила⁴/ лица која траже азил су лица која поднесу захтев за азил на територији Републике Србије, а о чијем захтеву није донета коначна одлука. То значи да су та лица у складу са важећом законском регулативом, на територији Републике Србије затражила неки од видова међународне заштите на законом прописан начин. У складу са одредбама Закона које се односе на смештај и обезбеђивање основних животних услова за лица која траже азил Влада Републике Србије оснива центре у којима они бораве и у буџету обезбеђује средства за функционисање центара.

Мигранти у потреби без утврђеног статуса су на територију Републике Србије ушли из суседних земаља а пореклом су из ратом захваћених подручја Блиског Истока и Африке. У складу са појачаним приливом миграната, Влада Републике Србије је 18. јуна 2015. године основала Радну групу за решавање проблема мешовитих миграционих токова коју чине министри пет ресорних министарстава, укључујући представника Комесаријата за избеглице и миграције. Радна група је формирана са задатком да прати, анализира и разматра питања мешовитих миграционих токова у Републици Србији са посебним освртом на проблеме у овој области, даје анализе стања и предлоге мера за решавање уочених проблема и усклађивање ставова надлежних државних органа и других организација и институција које се баве питањем мешовитих миграционих токова.

Имајући у виду велику флукуацију миграната у потреби чији статус није решен као и чињеницу да су током целе избегличке кризе присутни на територији Града или да постоје индиције и могућност организовања њиховог смештаја у Граду, потребно је да се предузму мере у складу са одлукама које донесу надлежне институције и Радна група. Првенствено је потребно јачање капацитета за унапређење квалитета живота у локалној средини кроз опремање смештајног простора, простора за информативне, едукативне, спортске и здравствене услуге као и спровођење неопходних активности на јачању толеранције и отклањања предрасуда и страха кроз развој комуникације и дијалога.

У овом документу под процесом **локалног акционог планирања** подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене, значајне за живот ових лица намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода.

Стратешки оквир ЛАП-а одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним у сету докумената донетим на националном и локалном нивоу, а од значаја су за управљање миграцијама. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај Локални акциони план узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја миграната овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група.

Локални акциони план доноси се на период од 5 година.

Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната у Граду, заснива се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални–спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности
- Партиципативан–укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглим, интерно расељеним лицима, повратницима, тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама за унапређење положаја миграната као и примарне заједнице
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи

⁴ Закон о азилу, члан 2.(„Сл.гласник РС“, бр. 109/2007)

- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници. За потребе процеса прикупљања и анализе основних података о положају миграната у Граду, коришћени су следећи извори: резултати анкете са потенцијалним корисницима и састанци са локалним актерима, статистички подаци укључујући податке пописа из 2011.године, различити извештаји и документи као што су подаци Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, Повереништва за избеглице и миграције у Граду, Црвеног крста, локалних невладиних организација удружења, извештаји Министарства унутрашњих послова и Комесаријата за избеглице и миграције као и подаци са терена доступни Повереништву за избеглице и миграције и Савету за управљање миграцијама и трајна решења.

Процес израде Плана спроведен је у трећем кварталу 2020. године.

У складу са Чланом 12. Закона о управљању миграцијама формиран је локални савет за управљање миграцијама (у даљем тексту: Савет за миграције) ради обављања саветодавних послова у вези са управљањем миграцијама на територији Града.

Савет за миграције чине представници/це локалне самоуправе као носиоци процеса и формални доносиоци овог документа, укључујући повереника за избеглице и институције система које се на локалном нивоу баве питањима миграција. Улога и надлежност Савета је да:

- прати и извештава Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије као и органе управљања Града о миграционим кретањима на територији Града
- предлаже програме, мере и планове активности ради ефикасног управљања миграцијама
- координира радом органа на локалном нивоу чији је рад значајан за област управљања миграцијама
- пружа податке од значаја за израду стратешких докумената из области миграција, размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања
- активно учествује у изради и иновирању Локалног акционог плана, дефинише коначни текст документа и предлаже га органима управљања на усвајање
- обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглим, интерно расељеним лицима, повратника и миграната
- примењује усвојене методе планирања током процеса планирања
- дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима
- планира праћење и оцењивање успешности примене Локалног акционог плана
- унапређује сопствене капацитете за планирање кроз одговарајуће обуке
- предузима друге послове у области управљања миграцијама на територији Града, у складу са Законом о управљању миграцијама

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних података о положају и потребама избеглих, интерно расељених лица и повратника на подручју Града Враћа, коришћени су следећи извори: резултати анкете/интервјуа са потенцијалним корисницима и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије, Градског повереништва за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду децембар 2008 – јун 2009.године. У допуни акционог плана за решавање

проблема повратника, коришћени су подаци прикупљени кроз анкету коју је спровео Комесаријат за избеглице у оквиру пројекта СДЦ, као и подаци ИОМа, током октобра и новембра 2011. године, као и подаци прикупљени кроз анкете које је спровео Комесаријат за избеглице.

Процес израде ЛАП-а за период 2021-2025. г. спроведен је у периоду јули-август 2020. године.

На основу члана 33 Статута града Враћа („Сл.гласник града Враћа“ бр.37/2018 и 36/2020), и члана 126. Пословника Скупштине града Враћа(Службени гласник града Враћа“,број 5/2019 и 43/2020),Скупштина града Враћа, је на седници одржаној дана 19.02.2021.године д о н е л а је

Локални акциони план за унапређење положаја миграната у граду Врању за период 2021- 2025. године

Захвалност учесницима у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната на подручју града Враћа, Градско веће је образовало Савет за управљање миграцијама и трајна решења који чине представници локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице и миграције, институција система које се на локалном нивоу баве питањима избеглих и интерно расељених лица и Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије као ментора.

Улога Савета за управљање миграцијама и трајна решења је да:

- Обезбеди потребне податке непосредно од циљних група и социјалних актера у циљу подршке избеглих и интерно расељених лица, повратника по основу споразума о реадмисији,тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса на подручју града Враћа;
- размењује информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- примењује усвојене методе планирања током процеса планирања;
- дефинише циљеве, правце развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- ради на писању завршног документа;
- иницира јавну расправу о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Градском већу и Скупштини града Враћа на усвајање.
- Пратити и извештавати Комесаријат за избеглице и миграције Републике Србије као и органеуправљања града о миграцијамакретањима на територији града.

Чланови Савета за управљање миграцијама и трајна решења су:

1. **др Слободан Миленковић, гадоначелник града Враћа,**
2. **Зорица Перић, градски повереник за избеглице и миграције;**
3. **Данијела Милосављевић, члан Градског већа за ресор социјалана питања и локална самоуправа ;**
4. **Дејан Ивановић, члан Градског већа за ресор ;**

5. **Славица Станојевић**, дипл.социјални радник, Центар за социјални рад;
6. **НаташаТрајковић**,руководилац **Одељења за привреду и економски развој**
7. **Томислав Стефановић**, секретар Градске организације Црвеног крста
8. **Мирослав Николић**, за ресор месне заједнице(секретар Савета)
9. **Саша Стојановић**,самостални полицијски инспектор,у полицијској управи Врање,

Остали актери укључени у процес локалног акционог планирања су били представници различитих институција, организација и група, укључујући и групе потенцијалних корисника који су повремено учествовали у консултативном процесу. У различитим фазама рада, стручну подршку локалног акционог планирања и израде финалног документа пружила је координаторка КИРС-а.

Република Србија

ГРАД ВРАЊЕ

СКУПШТИНА ГРАДА ВРАЊА

Број:06-31/2021-10

19.02.2021. године

В р а њ е

На основу члана 33. Статута града Враћа („Службени гласник града Враћа“, број 37/2018 и 36/2020) и члана 126. Пословника Скупштине града Враћа („Службени гласник града Враћа“, број 5/2019 и 43/2020), Скупштина града Враћа, је на седници одржаној дана 19.02.2021.године, разматрала Локални акциони план за унапређење положаја миграната у граду Врању за период од 2021-2025.године и донела следећи

З а к љ у ч а к

Доноси се Локални акциони план за унапређење положаја миграната у граду Врању за период од 2021-2025.године

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ

Дејан Тричковић, спец.двм

Резиме/ Сажетак

Локални акциони план за унапређење положаја миграната на подручју града Враћа, за период 2021-2025. је стратешки документ Града заснован на свеобухватној анализи ситуације који изражава дугорочна опредељења локалне самоуправе да побољша услове живота и могућности за интеграцију избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражиоца азила и миграната у потреби и њихове интеграције, односно реинтеграцију, у локалну заједницу. ЛАП је усмерен на све особе са подручја града Враћа које су биле изложене присилним миграцијама и егзистенцијалним потешкоћама које те миграције стварају, као и на лица која су изгубила статус избеглице, а сусрећу се са истом проблематиком.

Према актуелним подацима Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије (КИРС-а) и Градског поверлиштва укупан број избеглих лица у граду Враћу је 24, а број интерно расељених лица (ИРЛ) је 1.600. Укупан број повратника по основу споразума о реадмисији је 254, док је кроз програме добровољног повратка у Враћу забележено 559 особа. Приоритетне циљне групе овог плана су лица из приватног смештаја, радно способна, незапослена избегла, интерно расељена лица и повратници, нарочито из породица које имају киднапованог, убијеног или несталог члана, хронично болесни и породице са децом ометеном у развоју.

Због великих миграција избегличке и расељеничке популације тешко је прецизно утврдити колико људи, који су некада живели на просторима бивших југословенских република, данас заиста живи на територији града Враћа.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, према званичним подацима у град Враће вратило се 254 држављана Србије који нису имали, или су изгубили основ боравка. Све три циљне групе у великој мери суочавени су са проблемима незапослености, сиромаштва, стамбеним и статусним питањима, проблемима који се тичу права на здравствену заштиту и образовање.

Општи циљ Локалног акционог плана за период 2021-2025.год. је:

Побољшати социјално-материјални положај избеглица, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији на територији Града решавањем њихових стамбених потреба и подстицањем економског оснаживања, као и обезбедити предуслове за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе и промовисањем толеранције према тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса.

Специфични циљеви овог ЛАП-а су:

Специфични циљ 1: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији кроз програм обезбеђивања монтажних кућа.

Специфични циљ 2: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 10 породица интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији откупом одговарајућих домаћинстава с окућницом.

Специфични циљ 3: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 20 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију старих, неусловних стамбених објеката.

Специфични циљ 4: У периоду од 2021. до краја 2025. године економски оснажити најмање 50 породица, избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу

споразума о реадмисији кроз програме преквалификације и доквалификације у сарадњи с Филијалом Националне службе за запошљавање и Народним универзитетом у Врању.

Специфични циљ 5: У периоду од 2021. до краја 2025. године омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса и примајуће средине развојем дијалога и организовањем тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба миграната.

Специфични циљ 6: У период од 2018. до краја 2022. године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних предлога у циљу обезбеђивања средстава намењених мигрантима.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса има предвиђене аранжмане за имплементацију, праћење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију).

Укупна материјална средства потребна за реализацију активности предвиђених Локалним планом износе 850.000 евра. Средства за реализацију овог локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из буџета републике (КИРС), делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог плана, као и других доступних извора.

ABSTRACT – SUMMARY

Local action plan for the improvement of the position of refugees, internally displaced persons and returnees based on readmission agreement in the City of Vranje for the period 2013 – 2016 is the planning document directed to finding the efficient and sustainable solutions of the issues related to refugees, internally displaced persons and returnees in the local community. In the period of December 2008 to April 2009, the Plan was made by the Council for the migrations management and permanent solutions, formed according to the Decision of the Vranje City Council.

According to the data of the Republic of Serbia Commissariat for Refugees (CRS) and the City Trustee department the total number of the refugees in Vranje is 170, internally displaced people (IDP) 3,800, and all together represent 4,5% of the population of Vranje. Total number of registered returnees based on readmission agreement is 161, while another 559 persons were recorded through various assisted voluntary return programs. Priority target groups are multi-member and multi-generation families from collective centers and private accommodation, able-bodied, unemployed, refugees, internally displaced persons and returnees, especially those with family members who were kidnapped, killed or missing, chronically ill as well as families with children with disabilities.

The overall objective of the Local action plan is to enhance complete social and economic status of internally displaced persons, refugees and returnees in the city of Vranje through improvement of living conditions, integration and reintegration.

Specific Objective 1: Until the end 2021-2025 permanent accommodation for at least 16 refugees, IDP and returnee families is provided by supplying them with construction materials for adaptation or completion of the initiated construction work.

Specific Objective 2: During 2021– 2025 provide accommodation for at least 10 IDP and returnees families through the program of households with yard repurchase.

Specific Objective 3: During 2021 – 2025, carry out a program of economic strengthening of at least 20 families of refugees, IDPs and returnees through the implementation of income generation activities in cooperation with donors;

Specific Objective 4: During 2021 – 2025 support economic strengthening of at least 50 families of refugees, IDPs and returnees by carrying out a program of vocational and additional training in direct cooperation with the National Employment Service and the People`s University in Vranje;

Specific Objective 5: : In the period from 2021 to 2025, the continuous implementation of activities aimed at understanding cultural differences between the asylum seekers and / or migrants in need without established status and the receiving environment are enabled through the development of dialogue and organization of themed workshops, panel discussions and other activities aimed at eliminating prejudice and better understanding of the needs of migrants.

Specific Objective 6: In the period from 2021 to 2025 the strengthening the capacity of local government institutions in the management of migration is enabled through the training of personnel for the development of project proposals in order to provide resources for migrants.

Total funds required for the implementation of the activities determined by the Local Action Plan amount to 850,000 EUR. The funds for the Local Plan implementation will be provided from the various sources, partly from the local government budget, from the donors` budget, i.e. from the projects developed based on this Local Plan, as well as from other available sources.

ПОГЛАВЉЕ 1. Основни подаци о граду Врању

Први писани траг о Врању датира из 1093. године.

Врање је економски, административни, здравствени, образовни и културни центар Пчињског округа. Град Врање простире се на површини од 860 квадратних километара, и по територији спада у ред већих у Србији. Има 105 насељених места, 52 месне заједнице и 21 месну канцеларију.

Просечна надморска висина износи 480 метара, а клима је умерено-континентална.

Град се налази у средишту комуникационих праваца (коридор Е-10), који представљају саобраћајне артерије изузетног међународног значаја. На три километра од Града пролазе аутопут и железничка пруга Будимпешта – Београд – Скопље – Атина који повезују Србију са суседном Македонијом, а тако и средњу Европу са Балканом.

Удаљеност Врања од главних привредних центара у земљи и непосредном окружењу је:

Београд – 347 км

Приштина – 115 км

Ниш – 120 км

Скопље – 91 км

Солун – 354 км

Гранични прелази са Македонијом налазе се на 35 км (Прохор Пчињски) и 48 км (Чукарка), а са Бугарском 74 км (Стрезимировце) и 115 км (Рибарце).

Основне демографске карактеристике и индикатори са Пројекцијом демографског развоја-становништво

Година	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бр.становник	65.367	72.209	82.527	85.591	87.155	83.524

а Врање						
Бр.становник	222.520	230.375	238.753	241.999	227.690	164.996*
а Пчињски округ						

* Становници албанске националне мањине у општинама Бујановац и Прешево у великој већини су бојкотовали попис становништва, домаћинстава и станова 2011.године.

На основу наведеног прегледа види се да од 1991.године број становника у Пчињском округу опада. У граду Врању од 1991. до 2002. године, забележен је пораст становника за 1.732, односно 2,03%, што значи да је годишњи прираштај 0,02 промила. Овај раст није услед повећања наталитета, већ је последица миграције становништва са Косова и Метохије, као и из села у град.

Међутим, у односу на попис из 2002.године, на подручју града Врања живи 1.353 становника мање. Разлог томе су економске миграције услед економске кризе, као и веће стопе морталитета од наталитета.

Од укупног броја становника, 63,86% живи у граду, 7,02% у Врањској Бањи, а 29,15% у сеоским срединама. **

Полна структура је следећа: 49,7% је жена, а 50,3% су мушкарци.

Табела 2: Старосна структура становништва

Старосне групе у Врању	У процентима (%)
0 – 19	25,64
20 – 39	28,42
40- 59	27,13
60 – 79	16,74
80 -	1,30
Нерегистровани	0,77

Старосна структура града Врања доживела је снажне промене, нарочито у последњој деценији, и то у прилог пораста особа старијих од 60 година, које чине 18,4% од укупног становништва.

По опште прихваћеном критеријуму Популационе комисије ОУН старим становништвом се сматра ако је проценат већи од 7%. Град Врање је захваћен овим процесом, због значајног удела старије популације (18,4%) у укупном броју становника. Треба рећи да је на нивоу Србије проценат становништва старог преко 60 година чак 22,5%.

Код етничке структуре становништа, битно је истаћи да у Врању тренутно живи 93,03%, Срба 5,3% ромске популације, док Бугари, Македонци, Албанци, Црногорци, Мађари, Бошњаци и Власи чине остатак становништва.

Имајући у виду досадашња демографска кретања за град Врање од пресудног је значаја да својим мерама позитивно утиче на даљи ток миграција и природног прираштаја, заустави емиграцију и одлив „труста мозгова“ и привуче имигранте у првом реду успешне људе из дијаспоре, а у неком догледном времену и странце.

У том циљу град Врање спроводи и планира следеће активности:

- повећање удела економски активне популације, повећање запослености кроз нетипичне обиласке запошљавања и samozapoшљавања, стварање посебних услова за samozapoшљавање у руралним срединама,

- преквалификација и виши ниво образовања, усклађивање образовања са актуелним потребама привреде, образовање кадрова за потребе пољопривреде нарочито у производњи еколошки здраве органске хране, лековитог биља итд.,
- оживљавање старих заната,
- посредовање у запошљавању младих људи,
- превођење сиве економије у легалне токове,
- оживљавање природног прираштаја кроз помоћ породиљама накнадом за новорођенчад за прво, друго, треће и свако наредно дете, у посебним износима за запослене, а посебно за незапослене породиље
- равноправност полова и стварна а не формална еманципација жена,
- побољшање услова живота за мигранте друштвене групе,
- учешће у стамбеном збрињавању и економском оснаживању породица, избеглица, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији, у периоду од 2021. до 2025. године кроз куповину сеоских кућа са окућницом, помоћи за добијање грађевинских пакета и помоћи за економско оснаживање ових породица,
- едукација Рома у вези са планирањем породице и образовна инклузија Рома, стипендирање ученика и студената,
- побољшање положаја и већа заштита особа са инвалидитетом,
- повећана брига о старијој популацији, када то породица није у могућности и могућност коришћења њихових великих људских и духовних потенцијала и искустава,
- даље развијање институције хранитељства и помоћи у кући старима,
- превенција и потпуна здравствена заштита деце али и целокупног становништва,
- превенција и борба против друштвене патологије, посебно међу младима.

У периоду од 2021 – 2025. године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних предлога у циљу обезбеђивања средстава намењених мигрантима.

Демографско старење које је захватило град захтева радикалну преоријентацију и преиспитавање свих елемената социјалне, економске, здравствене политике и едукацију становништва, а посебно младих људи, уз правилно коришћење свих природних ресурса са којима град располаже. На овај начин ће се обезбедити јачање породице као основне ћелије друштва, јачање и очување институције брака, који по својим саджајима представља најпростију али и најсложенију друштвену заједницу, пружање максималне подршке и заштите деци у свим сферама друштвеног живота, такође и свим маргиналним друштвеним групама, као и избеглицама, интерно расељеним лицима, повратницима по споразуму о реадмисији, који су много или све изгубили, превазићи ће се подређен положај жена, који има дубоке корене и у религији, и у филозофији, праву, моралу, науци, уметности, кроз стварну а не формалну равноправност полова, и тиме побољшати услове живота, рада и становања у складу са Националном стратегијом за смањење сиромаштва.

Природни ресурси

На подручју Града налазе се следеће реке: Јужна Морава, Бањштица, Корбевачка река, Вртогашка река, Ветерница, Коћурица, а у самом граду су Врањска и Собинска река.

Од планина и планинских врхова издвајају се Бесна Кобила (Бесна Кобила 1.922м и Патарица 1.806м), Зладовска планина (Коћурица 1.568м), Кукавица (Влајна 1.442м), Грот 1.325, Облик 1.310м, Китка 1.295м, Пљачковица 1.231м, Крстиловица 1.154м и Пржар 731м. Такође, ту је и Александровачко језеро (вештачко), удаљено осам километара од центра града. По природним ресурсима се истиче и Пољанички крај, предео у захвату планине Мотина (Барелић са околним селима), као и Првонечки крај са акумулацијом језером и браном „Првонек“.

Врањска котлина богата је и шумама, како листопадним, тако и четинарима, као и разноврсним лековитим биљем. У самом граду постоји већи број зелених оаза – градски парк, Спортски центар, простори око Учитељског факултета, Дома ученика средњих школа и Центра за развој услуга социјалне заштите, Месне заједнице „Два бреста“ итд. Када говоримо о шумама и другом природном богатству морамо напоменути да град Врање нема значајне ингеренције, односно да њима управља Влада Републике Србије посредством ресорних министарстава и релевантних институција.

Бесна Кобила пружа изузетне погодности за развој зимског, рекреативног и планинског туризма које ни изблиза нису искоришћене. У том циљу основано је и Јавно предузеће „Скијалиште Бесна Кобила“ ради активирања овог комплекса и стварања услова за бржи развој читаве заједнице.

Врањска Бања, као посебна целина, односно Градска општина, са заступљеним разноврсним природним ресурсима и то: земљишним, пољопривредним, шумским, водопривредним, минералним, као и туристичким, представља изузетно значајан потенцијал. Боља искоришћеност неких од ових ресурса је приоритет Врања. Овде се, најпре мисли на комплекс „Првонек“ и на ефикаснију експлоатацију термалних вода у Врањској Бањи.

Са садашњим налазиштима рудног богатства, ова грана привреде има велику перспективу, с тим што развој треба усмерити, пре свега на руде неметала, олова и цинка, које су изузетно тражене на иностраним тржиштима.

Запосленост/незапосленост (*)**

Према статистичким подацима Националне службе за запошљавање из октобра месеца 2011. године, број незапослених на подручју града износио је 7.896, што износи 8,97% у односу на број становника.

Према подацима Републичког завода за статистику број запослених у марту 2021.године износи 20.367, или 23,73%

Примера ради, број незапослених лица код Националне службе за запошљавање у 2003.години био је 11.820, 2004. било је 11.871, затим 2005. укупно 12.914, па 2006. број је био 11.382, 2007. износио је 8.316 незапослених, а марту 2017 износи 7.896 од тога мушкарци 3.869 и жене 4.027, са први степен стручне број је 3.079, други степен стручне износи 316, четврти степен стручне спреме је 2.432, шест степен стручне спреме је 395 а са седмим степеном стручне спреме тај број је 1.974 највише професора разредне наставе, извор : Национална служба за запошљавање (месечни статистички билтен мај 2017.год.) , Наравно, треба имати у виду да су многа лица због промене законске регулативе изгубиле статус незапосленог лица код НСЗ, иако, у ствари, не обављају никакав посао и не остварују приходе, осим социјалних давања.

Највише незапослених је до четвртог степена стручне спреме. Као и у целој Србији, званични подаци о незапослености кориговани су у односу на стварно стање. Ово је из разлога што је одређени број људи у зони сиве економије, те иако привређују нису регистровани. С друге стране постоји и одређен број људи који се воде као запослени у предузећима пред или у стечају и неуспешно приватизованим предузећима, где остварују минималне приходе. Стога је потребно стимулативним мерама легализовати сектор сиве економије, за шта су неопходни повољни кредити из развојних фондова.

Велики удео незапослених, без икакве квалификације, чине Роми (процењује се да је незапосленост међу Ромима преко 90%).

Мора се обратити пажња и на недостатак преквалификационих и доквалификационих програма, образовање кадрова потребних садашњем и будућем тржишту рада, и на крају програмима усмереним на запошљавање младих.

Незапосленост је један од кључних проблема у Врању и њено решавање умногоме ће одредити даљи развој града и региона, а што ће зависити и од политичко-економских кретања у Србији.

Привреда

У Врању је регистровано 4.729 приватних радњи и 1.343 мала и средња предузећа. Структура привреде има негативну коњуктуру, односно заступљене су радно интензивне гране – велики системи – који запошљавају или су запошљавали велики број радника и који се тешко прилагођавају савременом начину пословања.

То су нискоакумулативне гране, које су високо увозно зависне, имају предимензиониране капацитете намењене извозу, чија је просечна старост 10 и више година, и које не могу да поднесу велики притисак светске конкуренције. Тешка ситуација настала је губитком великог броја радних места („Јумко“, „Коштана“...) и недовољним отварањем нових послова у малим и средњим предузећима. Да би се овај тренд променио, потребно је привући више страних инвестиција, а пример British American Tobacco – Дуванске индустрије Врање треба да покаже потенцијалним инвеститорима да је улагање у Врање добар пословни потез.

Најзначајнији индустријски и привредни субјекти у граду Врању су: Компанија „Симпо“ – дрвно-прерађивачка индустрија; „Алфа-плам“-производња грејних тела, „Заваривач“- метална индустрија, „Кавим-Јединство“ АД – превоз робе и путника, Компанија „Јумко“- текстилна индустрија, „ХИВ- Canda Farben“- хемијска индустрија, „Грот“ – рудник олова и цинка, „Водоградња“- водопривреда, „Плави камен“ – приватно предузеће, производња сточне хране, „Нутрико“ – приватно предузеће, производња сточне хране, „СИК“- приватно предузеће, производња кламерица, „Два другара“- прерада меса, „Ханибал“- производња намештаја, „Леон кондиторс“- трговина на мало, У претходном периоду отворени су и супермаркети трговинских ланаца „Махи“, „Idea“, „Roda“, „Геокс.

Стварање средине атрактивне за привредна улагања представља фундаментални интерес за Врање. Ово ће се постићи изградњом одговарајуће инфраструктуре (посебно у индустријским зонама) и зони унапређеног пословања у градском језгру – VID зона отворена је у строгом центру града, одговарајућим финансијским мерама града, усвајањем и применом позитивних решења из Европе и Србије, промоцијом врањске привреде итд.

Посебну пажњу треба посветити изградњи аутопута коридора 10, изградњи дуплог колосека железничке пруге и изградњи гасовода како би трошкове производње свели на најмању могућу меру у постојећим условима.

Проширењем постојећих индустријских зона као и отварањем нових, са одговарајућим подстицајним средствима за развој девастираних подручја (Влада Србије усвојила је 2007. године програм за развој девастираних подручја градова Крагујевца, Врања и Бора), стимулативном пореском политиком, отварањем одељења Привредне коморе и Трговинског суда, створиће се услови за бржи напредак.

Само тржишно пословање малих и средњих предузећа, наслоњено на стратешке partnere, понудом нових програма може довести до економског опоравка

Пољопривреда

Пољопривреда на територији Града је превасходно екстензивна, и најчешће традиционална, сем појединачних случајева, који су тржишно одређени. Недовољна заступљеност прерађивачких капацитета и нестабилност на тржишту пољопривредних производа демотивише пољопривреднике у интензивирању производње. Услед транзиције велика предузећа, која се баве пољопривредом („Пољопродукт“, задруге) нису више носиоци пољопривредног развоја града Врања.

Као и у осталим гранама привреде, недиференцијација у производњи резултира неконкурентним производима, чије су цене производње високе, а степен низак. Неопредељеност становништва да се бави одређеном пољопривредном производњом, условљава стагнацију ове изузетно значајне гране привреде. За поједине области пољопривреде постоје потенцијали за развој и даље унапређење. У области пољопривреде посебну пажњу треба посветити изградњи мини акумулација за наводњавање пољопривредног земљишта.

Препознавањем компаративних предности и применом интензивних техника за развој, пољопривреда може имати много већу заступљеност у укупним приходима по становнику на територији Града.

У том циљу, Скупштина општине Врање је на седници одржаној 30.08.2007. године једногласно усвојила Стратегију развоја пољопривреде општине Врање.

Инфраструктура

Главна инфраструктура у граду је следећа: укупна дужина улица у Врању је 187км, од којих је 116 км са асфалтним коловозом, 35км је пошљунчано, а 36 км су земљани путеви. Дужина улица у Врањској Бањи износи 66 км, од којих је 30 км асфалтирано, 15 км пошљунчано, а 21 км су земљани путеви.

Укупна дужина локалних путева износи 425км, од чега су асфалтом покривена 123км, туцаником 53км, док су 249км земљани путеви.

Кроз Врање пролази железница, са једним колосеком, дужине 20км са три железничке станице – Врањска Бања, Врање и Ристовац, као и аутопут Београд – Скопље приближне дужине.

Водоводна мрежа се може поделити на главну, укупну дужину 80км (укључујући и примарни вод до села Дубнице, изграђен у оквиру програма „MIR 2“, 2008.године) и секундарну укупне дужине 130км.

Комплетирана мрежа фекалне канализације је укупне дужине 85км, док је постојећа атмосферска канализација 2,5км.

Стање телекомуникација у месним заједницама је знатно боље и само 12% од укупног броја није покривено фиксном телефонијом.

Заштита животне средине

На територији града Врања налази се прва санитарна, еколошка депонија „Метерис“, једина у Републици Србији. Стављена је у функцију 2002. године, и изграђена по стандардима Европске уније. Корисна површина депоније је 30.670 квадратних метара, а бруто 62.250 метара квадратних. Са предвиђених 220 кубних метара сакупљеног отпада дневно, предвиђен рок трајања депоније је 15 година. „Метерис“ испуњава све прописе и регулативе везане за удаљеност од насељених места. Налази се на 5.825м од центра Врања и 8.335м од Врањске Бање. Најближе насеље је удаљено око 380м, а река Јужна Морава 1,6км.

Надморска висина износи 480м, што је за 15м више од надморске висине самог Врања. Ружа ветрова је одговарајућа (север-исток) и дувају из правца града и околних насеља. Депонија поседује: систем канала за одвођење површинских вода до базена за

пречишћавање, компактор и булдожер за прекривање компактовање слојевима земље, као и савремено опремљену лабораторију за испитивања.

У будућности се треба усмерити на:

- рециклажу и редукцију отпада
- третман за пречишћавање отпадних вода по захтевима Европске уније
- превенцију илегалне сече шума
- технолошко, едукативно и кадровско јачање капацитета општинских комуналних предузећа, служби и одељења одговорних за заштиту животне средине (ЈКП "Комрад", Инспекција за заштиту животне средине, итд).

Образовање, култура и информисање

Од културних објеката Врање има Народни музеј, Музеј-кућу Боре Станковића, позориште, Народну библиотеку, Народни универзитет, две галерије, Дом културе, Омладински културни центар, простор за биоскоп, концертни простор.

У Врању постоји дванаест централних основних школа, школа за образовање одраслих и седам средњих школа (Гимназија, Економско-трговинска, Медицинска, Хемијско-технолошка, Техничка, Пољопривредно-ветеринарска и Школа за основно и средње образовање деце ометене у развоју).

Највише ученика одлучује се за медицинску струку, друштвени и природно-математички смер у Гимназији, економску струку, област електротехнике итд. У основним школама запослено је око 900 радника, од којих 600 изводи наставу.

У средњим школама има око 400 радника, од којих је 300 ангажовано за образовно-васпитни процес.

Високо образовање заступљено је кроз Учитељски факултет и Високу школу примењених студија, а своје одељење има и факултет ФАБУС из Новог Сада, као и Правни факултет из Приштине.

У 2008. години изграђена је нова основна школа у селу Александровац и нови објекат за Медицинску и Хемијско-технолошку школу.

Од електронских медија у Врању раде регионална Радио-телевизија Врање, као јавни сервис, радио-телевизија „Фокус“, телевизија „017“, РТВ „Ритам“ и „ОК“ радио, а од штампаних медија излазе „Нова Слободна реч“ и „Новине Врањске“.

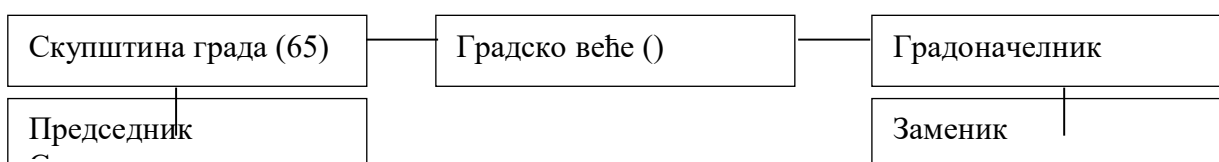
Здравствена и социјална заштита

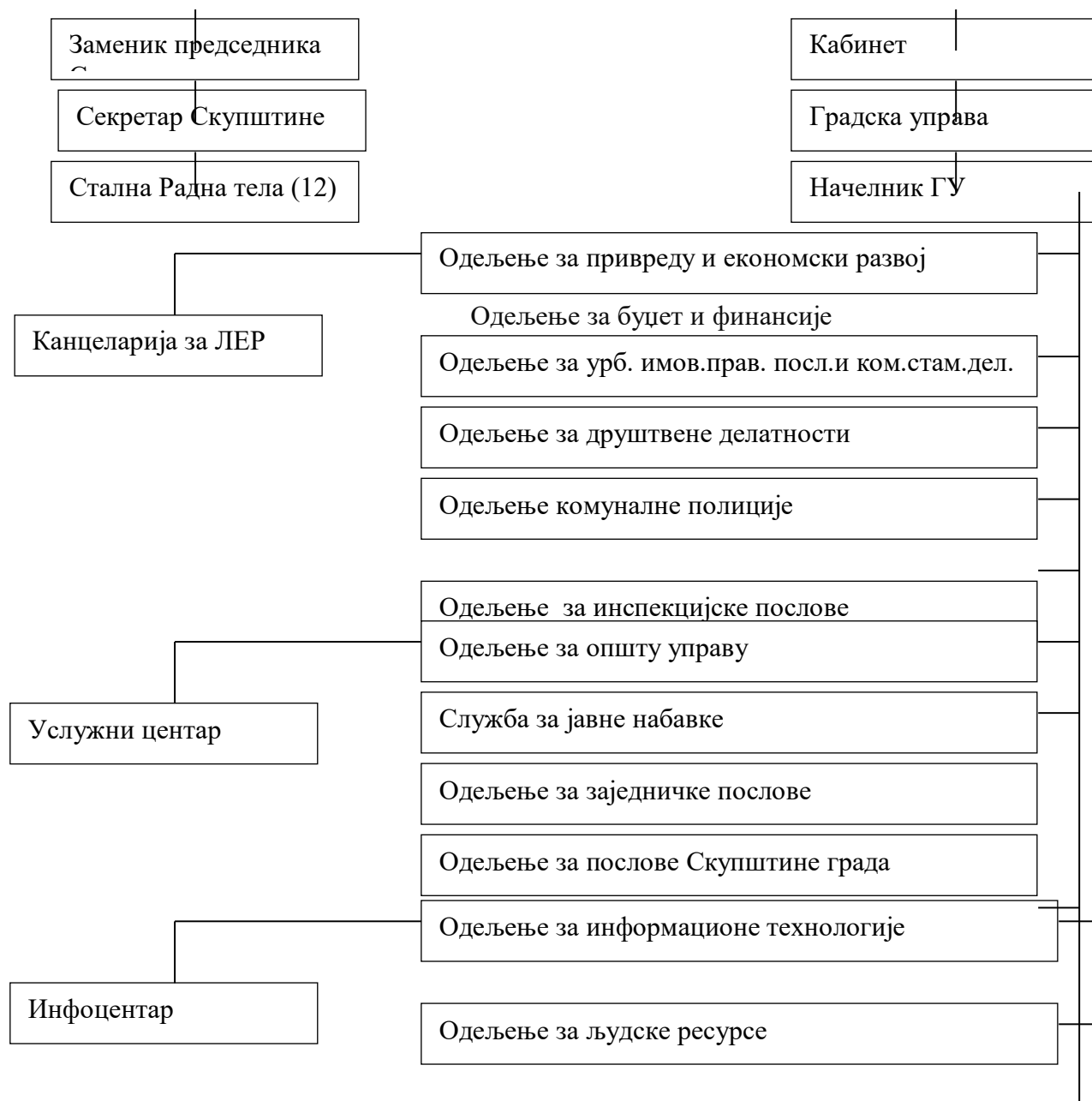
Примарна здравствена заштита организована у оквиру Дома здравља у Врању, Здравствене станице у Врањској Бањи и 10 амбуланти у селима.

У Врању је седиште Здравственог центра за Пчињски округ, Опште болнице, Апотекарске установе и Филијале за здравствено осигурање.

Социјална заштита реализује се у Центру за социјални рад кроз примену мера социјалне и породично-правне заштите и у Центру за развој локалних услуга социјалне заштите.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

У оквиру Градске управе Врање, раније Општинске управе, од 1992. постоји Повереништво за избеглице и миграције које има једног радника – повереника за избеглице и миграције.

ПОГЛАВЉЕ 2. ПОДАЦИ О МИГРАНТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ВРАЊА

У периоду од 1991. до 1995.године на подручје Града Врања дошло је око 5.000 избеглих и прогнаних лица из северног дела Хрватске, а због страха од избијања конфликта и из Македоније. Највећи долазак избеглих и прогнаних лица из Хрватске и Босне и Херцеговине, десио се 1995. године, а после јуна 1999. године и интерно расељених лица с Косова и Метохије. Кроз прихватни центар града Врања, евидентирано је 5.000 избеглица из Хрватске, односно 25.000 интерно расељених лица 1999. године у

транзиту, од којих је у Врању остало 4.500 лица. Избегла и интерно расељена лица смештена су у 20 колективних центара и у приватном смештају. У периоду од 2005. године до данас, 180 лица са статусом избеглице добило је држављанство Републике Србије и интегрисало се у локалну заједницу.

Табела 7.: Структура избеглих и интерно расељених лица у приватном смештају

Укупан број	Деца до 18 година	Жене	Мушкарци	Жене преко 60 година	Мушкарци преко 65 година
59	7	12	22	13	5

Табела 8.: Образовна структура деце и омладине у приватном смештају

Укупан број	Предшколско образовање и васпитање	Основна школа	Средња школа	Виша и висока школа
7	3	1	2	1

Прецизни подаци о запослености/незапослености избеглих и интерно расељених лица не постоје из разлога што лица смештена у приватном смештају врло често мењају адресу боравка, у просеку на свега два месеца, многи раде у тзв. “сивој зони”, а многи раде непријављени од стране послодаваца – приватног сектора. У јавним предузећима и државном сектору запослен је врло мали број лица. Интерно расељена лица са КиМ која су до 1999. године била у радном односу примају надокнаду од 8.500,00 динара, преко Националне службе за запошљавање. Преко Центра за социјални рад право на МОП, сагласно Закону о социјалној заштити остварује око тридесетак корисника.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, у Врање је по подацима Комесаријата за избеглице враћено 254 држављана Србије који нису имали, или су изгубили основ боравка.⁵ Уз то, кроз програме организованог повратка које је до 2009. године спроводио ИОМ, у протеклим годинама је у Град Врање враћено 559 особа, углавном из Немачке, кроз програм ГАРП. Обзиром да не постоје систематски и ажурирани подаци о овој популацији, постоји могућност да је број повратника знатно већи.

Колективни центри

Навести који су колективни центри постојали, када су затворени и број корисника који је у њима живео.

- Расадници Врањска Бања- 82 корисника,
- О.Ш.Предраг Деверџић -16 корисника,
- О.Ш.Вртогош -28 корисника,
- Бело Јагње -18 корисника,
- Моштаница -24 корисника

Неформална насеља-немамо,

У великој мери, због свог стратешког и геополитичког положаја, Западни Балкан је постао битна тачка на једној од главних миграторних рута на путу ка ЕУ. Током 2015. године, државну границу Србије прешло је више од пола милиона миграната са Блиског Истока, Азије и Африке, готово тридесет пута више у односу на целу 2014. годину. Чињеница да је од тог броја укупно поднето мање од 700 захтева за азил, говори да

⁵ Подаци Комесаријата за избеглице, Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ www.kirs.gov.rs

жељена дестинација миграната није Србија, већ државе чланице Европске уније. Овакав развој ситуације ствара притисак на институције које се баве управљањем миграцијама како у организационом тако и у финансијском погледу јер управљање миграцијама представља комплексан процес који захтева планско и организовано поступање, као и координисан приступ и континуирану сарадњу свих релевантних органа. Одређен број тражиоца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса присутан је на територији Града свакодневно због близине границе. Може се очекивати да ће ова лица бити свакодневно присутна на територији Града обзиром на интензивне радове на припреми капацитета за смештај тражиоца азила – описати врсту, капацитет и намену смештаја.

Уколико постоје подаци о томе колико је тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса прошло кроз Град, навести овде.

Досадашње активности на територији Града у односу на избегла, интерно расељена лица и повратницима по Споразуму о реадмисији

Град се брине о избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима на законом прописан начин и преко институција које су за то надлежне, а то су: Повереништво за избеглице и миграције Града које води административне и друге послове, Црвени крст, Центар за социјални рад – здравствене службе, просветне службе и НВО.

Повереништво свој рад у целости заснива на законским прописима, међународним конвенцијама и инструкцијама и упутствима Комесаријата за избеглице и миграције. Повереништво има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем многих проблема ових људи, како административних, тако и личних. Основни послови Повереништва су послови на изради предлога решења о признавању и укидању избегличког статуса, евиденција промене адреса боравка, припремање предмета за израду нових избегличких легитимација и дупликата изгубљених или уништених, израда прелога закључака о исправци грешака у личним подацима, упис и евиденција лица расељених са КиМ и све промене везане за њихов статус, издавање разних потврда и уверења. Повереништво је по инструкцијама Комесаријата организовало и спроводило све пописе избеглица и интерно расељених лица као и регистрацију за бирачке спискове, па чак и учествовало у самом спровођењу избора. У свим својим активностима Повереништво је имало подршку и помоћ локалне самоуправе.

Повереништво за избеглице у пружању што комплетније и ефикасније помоћи корисницима активно сарађује са – навести службе и организације, партнере на протеклим пројектима и све што сматрате да је од значаја.

Центар за социјални рад - поступајући по Закону о социјалној заштити и социјалној сигурности и на лични захтев странке је избеглим, интерно расељеним лицима и повратницима омогућио коришћење следећих права:

1. Смештај у установе социјалне заштите
2. Породично обезбеђење
3. Једнократна новчана помоћ
4. Привремена новчана помоћ
5. Накнадни упис личног имен

Дом здравља активно је учествовао у пружању медицинске помоћи за време дешавања егзодуса, а касније је организовао ванредне здравствене прегледе избеглица.

Црвени крст и активности у збрињавању избеглица -пружање помоћи у храни и одећи.

Трендови и миграције

Од евидентираних лица у избегличкој популацији изван број избеглих лица се успешно интегрисао, услед дужине миграцијског стажа, образовања и других околности. Град је представљао примамљиву дестинацију за ову популацију те се велики број лица настанио.

Број лица која су укинула статус ради регулисања пребивалишта износи 248ј. Унутар избегличке и расељеничке популације миграције трају и данас у погледу промене места боравка како у Граду тако и на територији целе Републике Србије. Евидентиран је податак да је са територије отишло број избеглих и број ИРЛ, а дошло број избеглих и број ИРЛ. Напомиње се да се изнете бројке односе само на промене регистроване у Повереништву не представљају потпун и до краја поуздан податак.

Податак о умрлим лицима са избегличким статусом, која су преминула на територији општине/града, такође није могуће установити тачно, пошто родбина преминулих лица не одјављује избегличке легитимације надлежном органу, те се иста воде још као живи.

Највећи проблем је радни ангажман појединих припадника ибегличке и расељеничке популације, као и повратника по Споразуму о реадмисији. За поједине је евидентан и проблем необразовања, језичка баријера, непоседовање личних докумената и сл.

Почетком септембра 2015. године, Влада Републике Србије је усвојила **План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба**. План реаговања дефинише мере, активности, људске, финансијске и друге ресурсе неопходне за пружање ургентног смештаја мигрантима и неометаног приступа њиховим правима. План дефинише и обавезе и улогу јединица локалне самоуправе у смислу управљања мешовитим миграцијама на својој територији.

Програми и пројекти за избегле и ИРЛ који су до сада реализовани или се актуелно реализују у Граду су:

- **изградња 15 дрвених кућа**, од којих свака садржи по две стамбене јединице, укупно 30 стамбених јединица; Пројекат је реализован у партнерству града Враћа и невладине хуманитарне организације „Diakonie Emergency Aid“, Штутгарт, Немачка; (пројекат започет 2001.године, реализован 2002.године);
- **изградња 20 стамбених јединица у оквиру пројекта „Подршка националној стратегији затварања колективних центара у Враћу“** финансираног од стране Европске уније преко Европске агенције за реконструкцију, а реализованог од стране грчке хуманитарне НВО „Европска перспектива“ и кофинансиран од стране Министарства спољних послова Републике Грчке. (Уговор о реализацији пројекта потписан је између НВО „Европска перспектива“, Града Враћа и Републике Србије – Комесаријата за избеглице 20.10.2005.године, реализован је 2006.године);
- **изградња 60 стамбених јединица у оквиру пројекта „Социјално становање у заштићеним условима“ за избегла и расељена лица која живе у колективним центрима или приватном смештају**, који је финансирао UNHCR, а реализовао INTERSOS (Италијанска хуманитарна организација) и HOUSING CENTER у сарадњи са Министарством рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије, Комесаријата за избеглице Републике Србије, града Враће и Центра за социјални рад у Враћу;
- **откуп сеоских домаћинстава** за избегла лица у колективним центрима, укупно је откупљено 12 домаћинстава у Војводини чији су нови власници били смештени у КЦ у Враћу. Пројекат је реализован уз помоћ међународне НВО „Лекари без граница“;
- **пројекат откупа сеоских домаћинстава за избегла и интерно расељена лица у колективним центрима**, укупно је откупљено 7 кућа Помоћ избеглим и интерно расељеним лицима кроз грантове за набавку пластеника, опреме за започињање

сопственог бизниса уз помоћ међународних НВО „Хелп“, „ИРЦ“, „Тирфунд“, „Дански савет за избеглице“ и локалних – „Едукациони центар“ Лесковац и „Животна помоћ“ Врање, КИРС-а и УНХЦР-а;

- **пројекат откупа сеоских домаћинстава за избеглице**, интерно расељена лица и повратнике по споразуму о реадмисији-15.
- **Преквалификација за одређена стручна занимања за 100 полазника** у организацији ИОМ-а у једном циклусу, односно добротворне фондације Српске православне цркве „Човекољубље“;
- **помоћ у грађевинском материјалу** за побољшање услова становања избеглица и интерно расељених лица кроз адаптацију старих објекта или завршетак започетих објекта у власништву – 39 пакета.
- **изградња 11 стамбених јединица у оквиру пројекта „Социјално становање у заштићеним условима“ за избегла и расељена лица која живе у колективном центру „Расадници“ у Врањској бањи**, који је финансирао UNHCR, а реализовао HELP и Комесаријата за избеглице и миграције Републике Србије, града Врање и Центра за социјални рад у Врању;
- **Изградња 8 монтажних кућица за избегла и расељена лица која живе у колективном центру „Расадници“ у Врањској Бањи**
- **Изградња 2 монтажне кућице** за породице из приватног смештаја на свом плацу, које су дошле са Косова и Метохије, реализоване средствима Европске уније „Комесаријата за избеглице и града Врања.
- **Преквалификација за одређена стручна занимања за 50 полазника** у организацији ПИБИЛД-а, КИРС-а и града Врања.
- **Реализација Регионалног стамбеног пројекта** за побољшање услова становања, заједно са КИРС-ом, **8 Грађевинска пакета и откуп 6 сеоска домаћинства.**
- **Помоћ у грађевинском материјалу за повратнике по реадмисији 4 пакета**, финансирана средствима Европске уније и КИРС-ом.
- **Помоћ у економском оснаживању избеглица**, интерно расељених лица и повратника по споразумау о реадмисији- додела грантова за 82 породице.

ПОГЛАВЉЕ 3. Анализа ситуације и закључци

Анализа ситуације је реализована применом четири врсте анализа:

1. Преглед документације релевантне за питања и проблеме миграната
2. анализу заинтересованих страна (локалних актера)
3. анализу стања (техником SWOT анализе)
4. анализу проблема са закључцима

Анализа или преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних докумената релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглих лица у Републици Србији, стратешка документа Града Врања и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглим и ИРЛ и повратницима у Граду.

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглих и интерно расељених лица и повратника су:

- Конвенција УН о статусу избеглице (1951)
- Женевске конвенције које регулишу рад Црвеног крста (1949)

- Сарајевска декларација (2005.)
- Закон о избеглицама (1992, измене и допуне 2010.)
- Закон о управљању миграцијама (2012.)
- Закон о црвеном крсту (2005)
- Уредба о ближим условима и мерилима за утврђивање реда првенства за решавање стамбених потреба избеглица (за сваку годину у периоду 2016.-2020. године)
- Стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2015-2020)
- Стратегија запошљавања (2011-2020.), која се односи на укључивање избегличке и расељеничке популације у систем друштвеног привређивања
- Стратегија реинтеграције повратника по основу Споразума о реадмисији (2009)
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003)
- Стратегија одрживог развоја (2008)
- Стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012
- Стратегија развоја социјалне заштите (2005)
- Национални план акције за децу (2004)
- План реаговања у случају повећаног прилива миграната са проценом потреба (2015. година)
-

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама („Службени гласник РС“, бр.18/92, „Службени лист СРЈ“ бр.42/2002, „Службени гласник РС“, бр. 45/2002). С обзиром на то да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, сачињен је Предлог Закона о изменама и допунама Закона о избеглицама, који је усвојен у марту 2011. године, као и Закон о управљању миграцијама 107/2012.

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглих и интерно расељених лица у граду Врању су:

- Стратегија одрживог развоја града Врања
- Стратегија развоја социјалне заштите
- Локални план акције за децу
- Стратегија развоја пољопривреде у општини Врање
- Локални еколошки акциони план
- План капиталних инвестиција

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групације грађана;
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција у области локалне интеграције избеглих и интерно расељених лица којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
- Стратегија одрживог развоја града Врања (2009-2019) садржи 6 најважнијих стратешких циљева, чијом реализацијом остварујемо визију и мисију града Врања. Ти стратешки циљеви су.
 - савремена инфраструктура у служби одрживог развоја града Врања;
 - унапређење пољопривредне производње и стварање бољих услова за живот и рад на селу;

- развијати одрживу и конкурентну локалну економију;
- развијени систем локалних услуга социјалне заштите који ће бити у функцији задовољења потреба свих грађана;
- унапређење и заштита животне средине као један од услова бољег здравља становништва.

Ови стратешки циљеви су мање-више, једнаки по значају и одсликавају најважније потребе наше заједнице, на којима се могу надограђивати и остали аспекти живота у једној модерној локалној заједници.

Један од најважнијих циљева је економски развој. Отварање нових, малих и средњих предузећа, одржавање постојећих, тржишно оријентисана пољопривреда, као и рационално коришћење природних ресурса у смислу одрживог развоја, представљају основ и за свеукупни развој. Снажнија економија значи и веће приходе, а то омогућава брже спровођење осталих стратешких циљева.

У оквиру стратешког циља 4. као приоритет – специфични циљ у Стратегији развоја предвиђена је – Афирмативна политика локалне самоуправе за ресоцијализацију угрожених категорија становништва уз сарадњу и учешће НВО сектора и крајњих корисника.

Стратегија развоја социјалне заштите града Враћа предвиђа потребу за партнерским приступом у раду и сарадњи различитих сектора који доводе до бржег и квалитетнијег система пружања услуга најосетљивијим групама становништва, избеглицама и интерно расељеним лицима. Као стратешки циљеви у овој области препознати су следећи:

- унапређење постојећих услуга социјалне заштите за осетљиве друштвене групе;
 - унапређење социјалне заштите посебно осетљивих друштвених група;
- јачање система социјалне заштите кроз развијање одрживих механизма међусекторске сарадње;
- информисање и едуковање јавности за смањење дискриминације посебно осетљивих циљних група и активирање свих одговорних чинилаца из јавног, приватног и цивилног сектора.

Анализа стања (SWOT анализа)

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења избеглих, интерно расељених лица и повратника извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавања капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека с којима се суочава у свом радном окружењу.

Табела 9. SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• заинтересованост локалне власти за избеглице, интерно расељена лица, повратнике, тражиоце азила и мигранте у потреби без утврђеног статуса • људски ресурси, искуство и посвећеност повереника, адекватно образовање и стручност чланова Савета за миграције • висок ниво радног морала • адекватан простор за рад	• проблеми и потребе избеглица, интерно расељених лица и повратника нису кључни приоритети локалне власти • недовољна ангажованост локалних електронских и штампаних медија • избеглице, ИРЛ и повратници нису самоорганизовани, немају удружење и тако немају организован друштвени утицај

• добра опремљеност за рад • добар географски положај коридор 10 • добра база података • велики број пројеката са комплетном пројектном документацијом • природна богатстава • стратегија одрживог развоја града Враћа • добро испланирана буџетска средства • грађевинско земљиште у власништву Града • политички стабилна локална самоуправа • стратегија развоја социјалне заштите	• образовна структура избеглица и ИРЛ је неповољна (не по степену образовања, већ што не одговара потребама локалне заједнице, нпр. шумарски инжењер не може да се запосли, јер за тим кадром у Враћу нема потребе) • недостатак базе података о повратницима • слаба заинтересованост повратника за укључивање у програме • миграције становништва недовољна укљученост Црвеног крста
МОГУЋНОСТИ	ПРЕПРЕКЕ
• подршка Комесаријата за избеглице Републике Србије • подршка UNHCR-а • фондови ЕУ • Национална стратегија реинтеграције повратника • прекогранична сарадња и пројекти преко којих се може доћи до донаторских средстава • средства НИП-а • подршка Владе Републике Србије • Коридор 10 • стране директне инвестиције • пораст интересовања (погранична зона) за наше подручје у свим областима	• нестабилна и непредвидљива безбедносна ситуација у региону (Копнена зона безбедности, Враће се граничи са административном линијом са КиМ). • могућност избијања и ескалације конфликта • нејасан тренд и обим процеса реадмисије и повратка држављана Србије у локалну заједницу • неповољна економска ситуација у земљи, посебно након глобалне економске кризе • регионална неуједначеност висока незапосленост у целој земљи • неуспешна приватизација

Најважнији закључци ове анализе су:

- Главне снаге локалне заједнице значајне за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника су добра сарадња локалне самоуправе и Центра за социјални рад, њихово заједничко искуство и заинтересованост за решавање ових проблема, али и спремност саме локалне самоуправе да издвоји финансијска средства и омогући реализацију свих касније наведених активности.
- Неразвијен невладин сектор као и интерност самих избеглица, интерно расељених лица и повратника главне су слабости на којима се мора радити како би се превазишле и омогућила што боља интеграција у друштво као и побољшање њиховог материјалног стања.
- Искуство локалне самоуправе у припреми пројектних предлога отвара могућности добијања донаторских средстава која су неопходна за испуњење свих активности

ЛАП-а. Све то би требало да допринесе превазилажењу препрека као што су неповољна економска ситуација у земљи као и регионална неуједначеност.

- За активности локалне заједнице постоји велика подршка, како од Комесаријата за избеглице Републике Србије, тако и од UNHCR-а, али кроз фондове ЕУ. Могућност представља и Национална стратегија реинтеграције повратника, а свакако и прекогранична сарадња и пројекти преко којих се може доћи до донаторских средстава. Ту су још и средства НИП-а и подршка Владе Србије, као и стране директне инвестиције.
- Међутим, стање у граду оптерећује и извештајан број препрека, пре свега нестабилна и непредвидљива безбедносна ситуација у региону (Копнена зона безбедности, Врање се граничи са административном линијом са КиМ), као и могућност избијања и ескалације конфликта. С друге стране, нејасан је тренд и обим процеса реадмисије и повратка држављана Србије у локалну заједницу. Отежаној ситуацији доприносе и неповољна економска ситуација у земљи, посебно након глобалне економске кризе, регионална неуједначеност и висока незапосленост у целој земљи, као и неуспешна приватизација.

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглих, интерно расељених лица и повратника у граду Врању:

- Нерешено стамбено питање: Лоша материјална ситуација као и висока цена закупа станова у граду Врању условљавају живот вишечланих породица у јако малом простору. У приватном смештају живе око 2.350 привремено расељених лица с четири и више чланова у неадекватним условима за живот где плаћају висок закуп. И повратници у Врању се суочавају са сличним проблемима – велики број породица су вишегенерацијске и вишечлане, живе у неусловним просторима, у малој квадратури с недовољно простора.
- Незапосленост: У граду Врању је релативно низак ниво развијености малог и средњег предузетништва, не рачунајући услужни сектор (трговина) што објективно умањује могућност за запошљавање. Незапосленост је очигледна и код локалног становништва у целом Пчињском округу. Због целокупне економске ситуације и неповољне образовне структуре избегла и интерно расељена лица принуђена су да би обезбедили средства за егзистенцију својих породица посао траже у тз.“сивој зони“. У повратничким домаћинствима, у највећем броју случајева ниједан од чланова домаћинства није формално запослен, а на црно ради тек неколико. Међу анкетираним повратницима, тек неколицина обавља посао сваки дан, што упућује на изражену незапосленост и велики ризик од социјалне искључености.
- Отежано располагање имовином: Избегла лица чија је имовина остала у Хрватској и Босни и Херцеговини, као и интерно расељена лица с Косова и Метохије, имају проблема с коришћењем и управљањем својом имовином. У Врању, и избеглице и интерно расељена лица имају огромних проблема кад је њихова имовина у питању.
- Инертност самих избеглих лица становника колективних центара: Због вишегодишњег живљења и пасивног чекања да се њихови проблеми реше, већина њих није спремна за испољавање иницијативе у тражењу решења за бољи и квалитетнији начин организовања и усавршавања њихових начина живота.

Општи закључци анализе –спорна питања

Из претходних анализа може се закључити следеће:

Град Врање има и пружа капацитете за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника на својој територији, нарочито у области људских ресурса, институционалног искуства и спремности локалне самоуправе да се бави проблемима ове циљне групе грађана;

С обзиром на све проблеме које прати глобална криза и незавршена приватизација, као и различитих развојних потреба града, питање унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника је једно од битних проблема у контексту развоја локалне заједнице;

Избегла и интерно расељена лица у граду Врању имају релативно добар образовни ниво, који ипак не одговара потребама локалне самоуправе што отежава њихово запошљавање и активно укључивање у живот локалне заједнице. С друге стране, образовна структура повратничке популације је начелно ниска, чиме је њихов приступ запослењу релативно отежан.

Нерешено стамбено питање вишечланих, вишегенерацијских породица-корисника и проблеми у располагању сопственом имовином у земљама порекла, значајно доприносе социјалном сиромаштву и неповољном квалитету живота избеглих и интерно расељених лица и представљају један од кључних проблема за унапређење њиховог положаја.

Анализа заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника тражилаца азила и миграната у потреби у граду Врању, које су диференциране на крајње кориснике/це (различите групе избеглих, интерно расељених лица и повратника) и кључне партнере локалној самоуправи у развоју и примени мера и програма.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника су: сва избегла, интерно расељена лица и повратници који живе на подручју града Врања, као и сва лица која су изгубила статус и решила трајно пребивалиште у град Врање(бивше избеглице).

Кључни партнери локалној самоуправи су:

Повереништво за избеглице које припада Градској управи града Врања- Одељење друштвене делатности .

- Повереништво има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем свих проблема ове циљне групе, како административних, тако, понекад и психосоцијалних.
- Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове и комунално-стамбене делатности
- Центар за социјални рад у спровођењу мера социјалне заштите одлучује о остављању права на материјално обезбеђење породице, права на туђу негу и помоћ, права на оспособљавање за рад, о мерама старатељске заштите, хранитељству и усвојењу, смештају у установу социјалне заштите. Корисници услуга социјалне заштите су деца без родитељског старања, деца у сукобу са законом, деца са инвалидитетом, деца из породица са поремећеним породичним односима, одрасла и стара лица у стању социјалне потребе, жртве породичног насиља. У примени градске Одлуке о социјалној заштити и социјалној сигурности грађана, Центар за социјални рад одлучује о остваривању права на једнократну новчану помоћ и права на коришћење локалних услуга социјалне заштите (радно

ангажовање, помоћ у кући, дневни боравак за децу са сметњама у развоју, социјално становање уз подршку, смештај у Прихватну станицу).

- Здравствени центар пружа услуге примарне и секундарне заштите. Избеглице, интерно расељена лица и повратници остварују своја права у овој области, као и сви други грађани.
- Образовне институције – основне и средње школе и Народни универзитет, односно Школа за образовање одраслих, кроз своје редовне програмске активности обухватају и пружају могућност избеглих, интерно расељених лица и повратника да стекну одређено образовање. Студентима су доступни и Учитељски факултет и Висока школа примењених струковних студија у Врању.
- Национална служба за запошљавање – Филијала Врање спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао. Избегла, интерно расељена лица и повратници имају једнаке могућности као и сви други да се укључе у активности Националне службе за запошљавање и користе ове програме.

Препоруке за будуће планирање унапређења избеглих, интерно расељених лица и повратника:

- Спремност локалне самоуправе да се бави унапређењем положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника требало би да се практично реализује кроз партнерство и сарадњу свих локалних актера значајних за питања избеглих, интерно расељених лица и повратника, уз коришћење свих расположивих људских ресурса и искуства различитих организација и институција;
- Унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника требало би да буде део свеобухватног развојног приступа у локалној заједници, да се третира као део социјално-економског контекста и да му се не приступа као евентуално искључивом питању социјалне заштите.

Локални акциони план посебно је усмерен на:

- унапређење могућности за запошљавање избеглих, интерно расељених лица и повратника путем преквалификације и доквалификације;
- подстицање активног учешћа избеглих, интерно расељених лица и повратника у решавању и унапређењу сопственог статуса у локалној заједници.

ПОГЛАВЉЕ 4. Приоритетне групе

Приоритетне групе овог Локалног акционог плана за унапређење положаја миграната града Врања дефинисане су на основу следећих критеријума:

- Уочљивост и сложеност проблема ове циљне групе у локалној заједници, број чланова породице које имају исте проблеме,
- Социјална структура породице (нпр. самохрани родитељи, породице са киднапованим чланом, породице са убијеним и несталим чланом, дете са сметњама у развоју, особе старије од 65 година),
- Незапосленост и материјално сиромаштво ове циљне групе.
- Самохрани родитељи,

- Самачка истарачка домаћинства

Критеријуми за избор приоритетних група и циљне групе

- Стамбена и егзистенцијална угроженост циљне групем,
- Бројност циљне групе са израженим проблемима,
- радно способна незапослена избегла, интерно расељена лица и повратници, нарочито из породица које имају киднапованог, убијеног или несталог члана, хронично болесни и породице са децом ометеном у развоју.

Приоритетне групе на основу ових критеријума су:

- Избеглице
- Интерно расељена лица
- Повратници по основу споразума о реадмисији
- Тражиоци азила
- Мигранти у потреби без утврђеног статуса

Најугроженија лица у оквиру предходних приоритетних група:

- Породице чији су чланови тешко или хронично болесна лица, или деца ометена у развоју
- Самохрани родитељи без сталних примања
- Самачка старачка домаћинства без сталних прихода
- Избегла, интерно расељена лица и повратници по споразуму о реадмисији која немају средстава да заврше започету стамбену изградњу
- Избегла, интерно расељена лица и повратници по споразуму о реадмисији који живе као подстанари и плаћају станарину
- Вишечлане и вишегенерацијске породице избеглих, интерно расељених и повратника.
- Породице миграната чији су чланови тешко болесни, или имају децу ометену у развоју Незапослена, радно способна избегла, интерно расељена лица и повратници по основу споразума о реадмисији
- Становници нерегистрованих и непризнатих колективних центара
- Становници нехигијенских насеља из категорија интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији ромске националности
- Породице миграната у којима је жена носилац домаћинства
- Малолетно лице, странац, без пратње родитеља или старатеља то јест дете млађе од 18 година које се нашло изван своје земље порекла услед тражења азила, због страха од прогањања или непостојања заштите услед кршења људских права, оружаног сукоба или немира у земљи порекла, жртве трговине људима, ради сексуалног или другог искоришћавања или бекства од сиромаштва у земљи порекла. Малолетна деца без пратње на смештају у Центру
- Тражиоци азила на територији Града
- Мигранти у потреби без утврђеног статуса на територији Града

ПОГЛАВЉЕ 5. Општи и специфични циљеви

Општи циљ Локалног акционог плана за период од 2021-2025.год. је Побољшати социјално-материјални положај избеглица, интерно расељених лица и повратника по Споразуму о реадмисији на територији Града решавањем њихових стамбених потреба и подстицањем економског оснаживања, као и обезбедити предуслове за решавање проблема миграната јачањем капацитета локалне самоуправе и промовисањем толеранције према тражиоцима азила и мигрантима у потреби без утврђеног статуса.

Специфични циљеви овог ЛАП-а су:

Специфични циљ 1: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији кроз програм обезбеђивања монтажних кућа.

Специфични циљ 2: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 10 породица интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији откупом одговарајућих домаћинстава с окућницом.

Специфични циљ 3: У периоду од 2021. до краја 2025. године стамбено збринути најмање 20 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији доделом пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију старих, безусловних стамбених објеката.

Специфични циљ 4: У периоду од 2021. до краја 2025. године економски оснажити најмање 50 породица, избеглих, интерно расељених лица и повратника по основу споразума о реадмисији кроз програме преквалификације и доквалификације у сарадњи с Филијалом Националне службе за запошљавање и Народним универзитетом у Брању.

Специфични циљ 5: У периоду од 2021. до краја 2025. године омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса и примајуће средине развојем дијалога и организовањем тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда и бољем разумевању потреба миграната.

Специфични циљ 6: У периоду од 2021. до краја 2025. године створити услове за јачање толеранције и разумевање потреба тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса унапређењем квалитета живота у локалној заједници побољшањем комуналних услуга, опремањем простора за здравствене, едукативне, културно- уметничке и друге услуге, опремањем дечијих и спортских игралишта.

Специфични циљ 7: У период од 2021. до краја 2025. године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних предлога у циљу обезбеђивања средстава намејених мигрантима.

Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица, повратника, тражиоца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса има предвиђене аранжмане за имплементацију, праћење (мониторинг) и оцењивање успешности (евалуацију).

ПОГЛАВЉЕ 6. Активности-задачи за реализацију ЈАП-а

Специфични циљ 1: У периоду од 2021 – 2025. године стамбено збринути најмање 16 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника кроз програм обезбеђивања монтажних кућа.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет и / или локални ресурси	ЛС или извори		
1.1 Потписивање Уговора са донатором	15 дана.	Обезбеђена финансијска средстав	Потписан уговор,			Градска управа, повереник	
1.2 Формирање заједничке комисије	15 дана	Комисија формирана	Одлука о формирању Комисије			Градска управа, повереник	
1.3 Доношење правилника и израда критеријума за одабир приоритетних породица	7 дана.	Донешен Правилник израђени критеријуми	Квалитет Правилника и критеријума	Постојећи људски ресурси		Комисија, Градска управа	КИРС

1.4.Расписивање огласа	30 дана	Оглас објављен	Садржај и услови огласа			Комисија, Градска управа	
1.5 избор Корисника и израда Прелиминарне листе	15 дана.	Утврђена и објављена Прелиминарна листа	Записници,Извештаји			Комисија Града	
1.6 Израда и објављивање Коначне листе	8 дана	Утврђена Коначна листа	Записник	Постојећи људски ресурси		Комисија Града	КИРС
1.7.Расписивање тендера и одабир најбољег понуђача	60 дана.	РЕасписан Тендер и одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера,садржај понуда			Комисија, Градска управа	
1.8.Потписивање Уговора са добављачем	8 дана.	Потписан Уговор	Услови и садржај Уговора			Комисија, Градска управа	
1.9.Потписивање Уговора са Корисницима	8 дана	Потпиани Уговоро	Садржај Уговора				
1.10. Испорука грађевинског Материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Постојећи људски ресурси		Повереник,градска Комисија	КИРС
1.11 праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Попраћена Реализација и уградња материјала	Квалитет и ниво остварености			Повереник,Комисија	КИРС
1.12. Извештај о реализацији пројекта	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај изештаја			Повереник,Комисија	КИРС

Специфични циљ 2: У периоду од 2021. до 2025. године, у складу са популационом политиком града Врања, стамбено збринуту најмање 10 породица интерно расељених лица и повратника кроз програм откупа домаћинстава с окућницом;

Активности	Планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси Буџет ЛС и/ Или остали локални ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
2.1Обезбеђивање средстава за откуп домаћинства		Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених финансијских средстава	Људски ресурси	Остали извори	Локална самоуправа	КИРС
2.2Формирање Комисије за избор Корисника	15 дана.	Комисија Формирана	Састав Комисије	Људски ресурси		Локална самоуправа – Повереник	КИРС
2.3.Доношење Правилника и Олас за избор Корисника	7 дана	Усвојен Правилник	Садржај и услови Правилника			Комисија	КИРС,
2.4.Објављивање огласа за откуп домаћинстава	60 дана	Објављен оглас, прикупљене пријаве	Број пријављених потенцијалних корисника	Људски ресурси, простор и опрема за рад		Локална самоуправа,градска Комисија	КИРС,
2.5.Избор потенцијалних корисника и обилазак кућа за откуп	30 дана	Потенцијални Корисници одабрани,куће обиђене	Најмање 5 породица Корисника одабрано			Локална самоуправа	КИРС, УНХЦР
2.6 Израда и објављивање Прелиминарне листе	1 дана.	Прелиминарна листа комплетна,	Најмање 5 Корисника одобрено			Локална самоуправа,градска Комисија	КИРС,
2.7.Избор Корисника и	15 дана.	Утврђена листа од најмање 5	Број склопљених			КОМИСИЈА, Локална	КИРС,

објављивање Коначне листе		корисничких породица за које ће бити откупљена сеоска домаћинства,Ск лопљени Уговори са корисницима	Уговора за сеоских домаћинстава (најмање 5)			самоуправа	
2.8.Потписивање Споразума између донатора и власника	10 дана.						
2.9.Потписивање Купопродајног Уговора	7 дана						
2.10 Усељавање породица у откупљена сеоска домаћинства	15 дана,	Усељено најмање 5 породица	Број усељених домаћинстава	Људски ресурси, транспорт на средства		Локална самоуправа	КИРС,

Специфични циљ 3: У периоду од 2021. до 2025. године стамбено збринути најмање 10 породица избеглих, интерно расељених лица и повратника доделом пакета грађевинског материјала за завршетак започете градње или адаптацију старих, неусловних стамбених објеката.

Активности	Планирано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни резултати		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
1.1 потписивање уговора са донатором	15 дана	Обезбеђена финансијска средства	Потписан Уговор			Лок. Самоуправа Донатор	
1.2.Формирање Комисије	15 дана	Формирана Комисија	Одлука о формирању Комисије			Лок. Самоуправа	
1.3. Доношење правилника и израда критеријума за аодабир приоритетних породица	7 дана	Донесен правилник, израђени правилник, израђени критеријуми	Квалитет правилника и критеријума	Постојећи и људски ресурси		Лок. Самоуправа	KIRS

1.4.расписивање огласа	30 дана	Оглас објављен	Садржај и услови конкурса			Лок. Самоуправа	
1.5.избор корисника и израда прелиминарне листе	15 дана	Утврђен и објављена прелиминарна листа	Записници,извештаји			Лок. Самоуправа	
1.6. израда и објављивање коначне листе	8 дана	Утврђена коначне листе	записник	Постојећ и људски ресурси		Лок. Самоуправа	KIRS
1.7.расписивање тендера и одабир најбољег добављача	60 дана	Тендер расписан одабран најбољи понуђач	Садржај и услови тендера, садржај понуда			Лок. Самоуправа	
1.8.потписивање уговора са донатором	8 дана	Потписан уговор	Услови и садржај уговора			Градска Комисија	
1.9.потписивање уговора са корисницима	8 дана	Потписани уговори	Садржај уговора				
1.10.испорука грађевинског материјала	30 дана	Подељена помоћ	Садржај и квалитет помоћи	Постојећ и људски ресурси		Повереник, градска Комисија	КИРС
1.11.праћење уградње грађевинског материјала	6 месеци	Пропраћена реализација програма и уградње материјала	Квалитет и ниво остварености			Повереник, градска Комисија	КИРС
1.12.извештај о реализацији програма	6-12 месеци од дана испоруке	Реализација документована	Садржај извештаја			Повереник, градска Комисија	КИРС

Специфични циљ 4: У периоду од 2021. до 2025. године економски оснажити најмање 30 избеглих, интерно расељених лица и повратника кроз програм преквалификације и доквалификације у сарадњи с Филијалом Националне службе за запошљавање и Народним универзитетом у Врању;

Активности	Планирано време реализације активности	Резултат	Индикатори	Потребни ресурси		Одговорни актери	Партнер
				Будет ЛС и /или остали локални ресурси	Остали извори		
2.1. Идентификовање потреба за одређеним занимањима и израда програма преквалификација	1 месец	Идентификоване потребе за одређеним занимањима и израђен програм преквалификација	Број и врсте дефицитарних занимања	Људски ресурси – запослени у НСЗ – Филијала Врање		Повереништво за избеглице	НСЗ

2.2. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	1 месец	Одржане најмање 2 презентација за најмање 50 потенцијалних корисника. Оглашен програм преко локалних ТВ станица у трајању од 7 дана	Број одржаних презентација, број учесника на презентацијама, број и врста медијских оглашавања	Сала за презентацију, простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа – Повереништво за избеглице и ИРЛ	НСЗ, Народни универзитет, локална самоуправа, локални медији
2.3. Израда критеријума за укључивање корисника у програме преквалификације и избор корисника у складу са критеријумима	15 дана	Формирани критеријуми за укључивање корисника у програме преквалификације, изабрани корисници за програме преквалификације	Број и врста критеријума, број изабраних корисника	Људски ресурси (радна група), Простор и опрема за рад		Локална самоуправа – Повереништво за избеглице и ИРЛ	НСЗ – Филијала Врање, Народни универзитет
2.4. Припремање распореда обуке	1 месец	Направљен распоред обуке кандидата по одговарајућим занимањима	Број кандидата по занимањима, време реализације обука по занимањима	Људски ресурси – радна група		Радна група, надлежна особа Народног универзитета	
2.5. Реализација програма обуке	1 месец	Одржане обуке за кориснике програма преквалификације. Обуку је успешно завршило најмање 100 полазника	Број и врста реализованих обука (врста занимања), број полазника који су успешно завршили обуку	50.000 евра. људски ресурси, предавач и Народног универзитета, простор		Народни универзитет, Локална самоуправа	НСЗ Врање
2.6. Информисање послодаваца о новим кадровима	1 месец.	Одржани састанци са послодавцима из одговарајућих привредних области	Број послодаваца који су показали спремност да приме на пробни рад особе које су успешно завршиле обуку	Људски ресурси		Локална самоуправа	НСЗ Врање, привредници Предузетници Локални медији
2.7. Медијска презентација целокупне реализације програма	Континуирано	Објављене информације о програму на локалним ТВ каналима и штампаним медијима	Број и врста ТВ прилога о програму, број чланака у новинама	Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа	КИРС, УНХЦР, локални медији
2.8. Праћење реализације и оцена успешности програма	Континуирано, 2 месеца	Прикупљање и анализирање информација о реализацији програма, оцењена успешност	Број и врста анализираних информација, број и врста извештаја и препорука	Особе задужене за праћење и оцењивање овог дела ЛАП-а		Локална самоуправа	КИРС, УНХЦР

Специфични циљ 5: У период од 2021 до 2025године омогућити континуирано спровођење активности усмерених на разумевање културолошких различитости између тражилаца азила и/или миграната у потреби без утврђеног статуса и примајуће средине развојем дијалога и организовањем тематских радионица, округлих столова и других активности усмерених ка отклањању предрасуда у бољем разумевању потреба миграната

Активности	планирано време реализације активности	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		

5.1. Потписивање Уговора са донатором за појединачне активности	10 дана	Обезбеђена финансијска средства	Потписан уговор		Људски ресурси- запослени у општини и чланови Савета	Председник Савета за управљање миграцијама	КИРС, Донатор
5.2. Презентација програма и јавно оглашавање на огласној табле општине и у средствима информисања	30 дана за појединачну активност	Одржавање најмање две обуке за по 15 учесника	Објављан позив		Технички услови за оглашавање	Служба за информисање општине Алексинач	
5.3. Одабир полазника обуке, просторије и предавача	15 дана	Одабрани учесници, тренери и простор за извођење	Број учесника		Постојећи ресурси	Локална самоуправа и Савет за управљање миграцијама	КИРС, Донатор
5.4. Одржавање округлих столова на тему управљања миграцијама	1 дан трајања форума	Организовање најмање 1 округлог стола	Број учесника на округлом столу		Постојећи ресурси	Локална самоуправа и Савет за управљање миграцијама	КИРС, Донатор
5.5. Одабир тема и говорника на округлом столу и адекватне просторије	15 дана	Одржавање најмење 1 округлог стола годишње са по 20 потенцијалних учесника	Број учесника		Постојећи ресурси	Локална самоуправа и Савет за управљање миграцијама	
5.6. Извештај о завршетку реализације појединачних пројеката	10 дана по реализацији	Урађен и усвојен извештај од стране Комисије	Потврда о пријему извештаја		Комисија за реализацију пројекта	Савет за управљање миграцијама	КИРС, Донатор

Специфични циљ 6: У период од 2021 до 2025.год. створити услове за јачање толеранције и разумевање потреба тражилаца азила и миграната у потреби без утврђеног статуса унапређивањем квалитета живота у локалној заједници побољшањем комуникацијских услуга, опремањем просторија за здравствене, едукативне, културно-уметничке и друге услуге.

Активности	Планиран о време реализаци је активности и	Очекивани резултати	Индикатор(и)	Потребни резултати		Носилац активности	Партнери у реализаци ји
				Буџет ЛС и/или остали ликални и	Оста ли изво ри		

				ресурси			
6.1. Аплицирање код Комесаријата, и донатора	Први квартал	Одобрена средства	Потписивање уговора са градом	Људски ресурси и запослени у општини и чланови Савета		Повереник и чланови Савета за миграције	КИРС, Донатор
6.2. формирање Комисије за реализацију и опремање простора	Други квартал	Формирање комисије	Решење о формирању			Комисија, Савет Комесаријат	
6.3. Обилазак простора и објеката и дефинисање потреба	Трећи квартал	Посећени објекти и локације	Записник са лица места			Комисија	КИРС, Донатор
6.4. Утврђивање спецификације опреме и материјал	Трећи квартал	Сачињена спецификација опреме И материјала	Спецификације опреме и материјала			Комисија и Савет	КИРС, Донатор
6.5. Спровођење јавне набавке за опрему и материјал	Трећи квартал	Сprovedена јавна набавка и одређени испоручиоци	Записник и одлука			Комисија и наручилац	
6.6. Потписивање уговора са добављачем	Четврти квартал	Потписани Уговори	Потписани уговори			Општина и испоручилац	KIRS
6.7. Испорука опреме/материјала и контрола уградње	Четврти квартал	Испоручена опрема и материјал	Записник			Комисија Корисник	КИРС, Донатор
6.8. Комисијска предаја на коришћење и употребу	Четврти квартал	Примопредаја	Записник			Комисија Корисник	

Специфични циљ 7: У периоду од 2021 до 2025 године омогућити јачање капацитета институција локалне самоуправе у управљању миграцијама кроз обуку кадрова за израду пројектних задатака у циљу обезбеђивања средстава намењених мигрантима

Активности	Плани-рано време реализације активности	Очекивани резултати	Индикатори	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнери у Реализацији
				Буџет ЛС и/или остали локални ресурси	Остали извори		
7.1.Потписивање уговора са донатором за појединачне активности	10 дана	Обезбеђена финансијска средстава	Потписан уговор		Људски ресурси и Савет	Председник Савета за миграције	Донатор (КИРС)
7.2.Презентација програма и јавно оглашавање активности на огласној табли Града и сдествима информисања	30 дана за појединачне активности	Одржавање најмање две обуке за писање пројеката за 10 потенцијалних учесника	Објављен позив		Технички услови за оглашавање	Повереник Савет за миграције	
7.3. Одабир полазника обуке, просторије и предавача за одржавање	15 дана	Одабрани Учесници, Тренер и простор за Извођење обуке	Број учесника		Постојећи и Ресурси Локалне самоуправе	Локална самоуправа и Савет	КИРС Донатор
7.4.Одржавање Округлих столова на тему управљања миграцијама	1 дан трајање округлог стола	Организовање најмање Једног Округлог стола	Број учесника		Постојећи и Ресурси	Локална самоуправа и Савет	КИРС Донатор
7.5. Одабир тема и говорника на округлом столу и одабир просторије	15 дана	Одржавање Најмање Једног Округлог Стола са 10 Потенцијалних учесника	Број учесника		Постојећи и Ресурси	Локална самоуправа и Савет	КИРС Донатор
7.6.Извештај о завршетку реализације појединачних пројеката	7 дана по реализацији	Урађен и усвојен Извештај од стране Комисије	Извештај		Комисија за реализацију пројекта	Савет	КИРС Донатор

7. Ресурси/ буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника на подручју Града Враћа за период 2021 – 2025. године бити укупно потребно 850.000 евра.

Детаљан годишњи буџет за сваку следећу годину примене Локалног плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за те године.

Средства за реализацију овог Локалног акционог плана обезбеђиваће се из различитих извора:

Делом из буџета локалне самоуправе

Делом из буџета републике Србије (КИРС)

Делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана;

Из других доступних извора.

ПОГЛАВЉЕ 8. Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у граду Враће обухватају локалне структуре и све потребне мере и процедуре које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

структуре за управљање процесом примене ЛАП-а, и
структуре које су оперативне и примењују ЛАП.

Структуру за управљање процесом примене ЛАП, након његовог усвајања, представљаће Савет за управљање миграцијама и трајна решења који је учествовао у његовој изради. Савет за миграције ће, као део свог будућег рада, направити Правилник управљања применом Локалног плана. Савет за управљање миграцијама и трајна решења, као управљачка структура има следеће задатке:

- у потпуности одговара за вођење целокупног процеса примена Локалног плана;
- именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника у локалној заједници;

- одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- управља процесом праћења (мониторинг) и оцењивања успешности (евалуациј) Локалног плана;
- одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирани у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу локалног плана. У складу с Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- реализација Локалног акционог плана;
- непосредна комуникација с корисницима услуга које се обезбеђују локалним планом;
- редовно достављање извештаја секретару Савета за управљање миграцијама и трајна решења о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- учешће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног акционог плана;
- унапређење процеса примене локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. Управљачка и оперативне структуре уредиће време и начин размене информација и предузимање одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период припремиће Савет за управљање миграцијама и трајна решења, уз активне консултације с оперативним структурама. По потреби, Савет за управљање миграцијама ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати Скупштина Града Врања (или други надлежни орган локалне самоуправе).

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуације).

ПОГЛАВЉЕ 9. ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕНА УСПЕШНОСТИ

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације)** ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2013-2020. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично - једном годишње и подносиће се извештај Скупштини града Врања. Финална евалуација обавиће се на крају 2020. године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности - задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори утицаја** за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:
 - Број нових услуга - локалних мера / програма за избеглице, ИРЛ и повратнике;
 - Обухват избеглих, ИРЛ и повратника новим услугама и мерама;
 - Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
 - Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглим, ИРЛ и повратницима у локалној заједници;
 - **Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима**
 - Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглим, ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).
- **Методе и технике мониторинга и евалуације:** За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете), анкете, извештавање и др.

Савет за управљање миграцијама и трајна решења формираће радну групу за праћење(мониторинг) и оцену успешности (евалуација) Локалног акционог плана.

Радна група ће бити одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције - вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це - стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглих, ИРЛ и повратника, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.